

Achtergrondstuk – bijlage herstel langdurige zorg na COVID-19- 3 juni 2021

1. Het zorgpersoneel, de mantelzorgers en vrijwilligers hebben gedurende de epidemie alle inzet moeten plegen om de zorg te continueren. 41% van de mantelzorgers geeft aan nog zwaarder belast te zijn nu dan tijdens de 1^e golf. Het is essentieel dat mantelzorgers nu mogelijkheid van herstel krijgen zodat ook op de langere termijn deze onmisbare bijdrage in de zorg aan kwetsbare personen beschikbaar blijft. En de vrijwilligerscapaciteit moet weer op peil gebracht worden (gedaald van 46,7% in 2019 naar 22%), want ook dat ontlast de betaalde zorg. *Voor het zorgpersoneel komt er scholing en worden meer stageplekken mogelijk gemaakt zodat de capaciteit uitgebreid kan worden. En een reservecapaciteit aan personeel dient opgevoerd te worden (MEVA).*

2. Specifieke bevolkingsgroepen zullen na opheffen van de beperkende maatregelen naar verwachting niet van zichzelf weer mee gaan doen in de samenleving zoals daarvoor. De langdurige isolatie, afbouw van zorg, verlies en rouw (van dierbaren, perspectief, banen, etc.) hebben dusdanige sporen nagelaten op groepen die al kwetsbaar waren, dat een grote zorgvraag hierachter vandaan komt als er niet specifiek wordt ingezet op herstel van deze groepen. Zo is bijvoorbeeld de emotionele eenzaamheid bv toegenomen van 16% naar 22% bij 70+-ers¹ en geeft 75% van mensen met een beperking aan dat corona negatieve gevolgen heeft voor hun sociale contacten². Het aantal jongeren wat aangeeft psychisch gezond te voelen is sinds maart 2020 gedaald van 72,5% naar 53,8%³.

3. De geleerde lessen van COVID-19 moeten omgezet worden in actie om de langdurige zorg voorbereid te laten zijn voor grootschalige infectieziektes in de toekomst. Afbouw van zorg (wat grote impact had) kan voorkomen worden met meer kennis over hygiëne voorschriften in de verpleeghuizen, wijkverpleging en thuiszorg. En kwetsbare groepen (75+, medisch risico) kunnen zich beter voorbereiden.

Criteria voor wel/niet in herstelplan: Acuut nodig in 2021 en 2022 + Problematiek rechtstreeks aan corona gerelateerd

Tabel voor coronaplaat/ herstelplan/pandemic preparedness

	2021	2022	2023	structureel	'bakje 1-4'
0.1 Bescherming niet-gevaccineerde wegens medisch risico (PBM etc.)	2 mln	2mln	2mln	ja	1
1.1 Respijtzorg mantelzorgers	10 mln	12,3mln	2,3 mln	nee	1
1.2 Vrijwilligerscapaciteit	1,3 mln	1,3 mln	0	nee	1
2.1 Extra ondersteuning LVB	6 mln	6 mln	3 mln	nee	3
2.2 Doorbraak aanpak multiproblemen en buurtwerk versterken	10 mln	30 mln	13 mln	nee	4
2.3 Aanpak huiselijk geweld	1 mln	2,5 mln	3,5 mln	ja	3
2.4 voorkomen crisis en ggz problematiek jongvolwassenen	5 mln	5 mln	0	nee	3
2.5 Begeleiding stijging dak/thuislozen	50 mln	53 mln	0	nee	3
3.1 Hygiëne maatregelen+toepassing	20 mln	36,7 mln	36,7 mln	ja	1
3.2 Voorbereiding kwetsbare doelgroepen (bv behandelaspaspoort, digivaardigheden)	5 mln	15 mln	5 mln	nee	4
3.3 Snel extra hulp (Rode kruis)		10 mln		(trekkingsrecht)	1
TOTAAL	110,3 mln	173,8 mln	65,5 mln		

¹ SCP 'een jaar met Corona', maart 2021

² [significant-public-monitor-2-covid-19-strategie-v11.pdf](#)

³ [Landelijk Dashboard Sociale Impact Corona - Nederland \(waarstaatjegemeente.nl\)](#)

Ad 1.**1.1 Extra inzet respijtzorg mantelzorg (incl. wlz-lienten)**

Er zijn 5 mln mantelzorgers in NL. 9,1% van de mantelzorgers voelt zich zwaar belast (460.000 mantelzorgers)⁴. Door afschaling van de reguliere zorg en ondersteuning geeft 41% geeft aan sinds half september 2020 vaker dan in de eerste golf het gevoel te hebben dat zij de zorg niet meer aan kunnen (**188.600 mantelzorgers**). Het is belangrijk deze groep extra respijtzorg aan te bieden. Het aantal mensen dat mantelzorger moest verlenen, is o.a. als gevolg van de afgeschaalde zorg tijdens de coronacrisis toegenomen. Dit leidt tot extra (ondersteunings)vragen bij de mantelzorgsteunpunten. Door de mantelzorgpunten te versterken, kunnen deze extra vragen worden beantwoord.

Financiële onderbouwing:

- A. Inzet op extra respijtzorg via 3 vormen: logeerszorg, dagbesteding, vervangende zorg thuis
 - Gemiddelde kosten respijtzorg: € 3.400,- per jaar⁵ (€ 9,32 per dag).
 - Voorstel: 188.600 mantelzorgers krijgen 1 week extra respijtzorg.
 - $188.600 \times € 9,32 \times 7 \text{ dagen} = 12,3 \text{ mln.}$
- B. Extra ondersteunen van mantelzorgsteunpunten:
 - Elk steunpunt versterken we gedurende een half jaar met 1 medewerker.
 - $€ 70.000 (1 \text{ fte extra per steunpunt}) \times 352 \text{ gemeenten} \times 0,5 = 12,3 \text{ mln.}$

1.2 Vrijwilligerscapaciteit op peil brengen

Vrijwilligers hebben gedurende de coronacrisis extra inzet gepleegd om kwetsbare personen te ondersteunen waar mogelijk. De samenleving leunt met z'n volle gewicht op wat vrijwilligers voor een ander doen. Uit cijfers van het CBS blijkt dat het aantal vrijwilligers tijdens de coronacrisis flink is gedaald: van 46,7% in 2019 naar 22% in het vierde kwartaal van 2020.⁶ Het terugbrengen van het aantal vrijwilligers is essentieel. Het naleven van de hygiëne en veiligheidsmaatregelen die komende jaar blijven gelden, brengen extra kosten met zich mee voor evenementen en activiteiten door vrijwilligers. Een financiële compensatie ligt voor de hand.

Financiële onderbouwing

- Met het brede *Steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl* zijn middelen beschikbaar gesteld voor m.n. de versterking en uitbreiding van de capaciteit voor het organiseren van vrijwillige inzet. Het ging om is 2,6 miljoen euro voor de tweede helft van 2021.
- Ook in 2022 is deze versterking en uitbreiding nodig gezien de forse afname van het aantal vrijwilligers.
- $2,6 \text{ miljoen} \times 2 (1^{\text{e}} \text{ en } 2^{\text{e}} \text{ helft } 2022) = 5,2 \text{ mln euro.}$

Ad 2.**2.1 Extra (persoonlijke) begeleiding voor LVB**

Bij wegvallen van begeleiding en dagbesteding in lockdowns zijn mensen met LVB problematiek op zichzelf aangewezen geweest met zwaardere zorgvraag als gevolg. Er is behoefte aan (persoonlijke) begeleiding voor mensen met persoonlijke aandacht en klik (dus meer dan toeleiding naar JZOJP waar clientondersteuning in voorziet). Vergelijkbaar met pilot levensloopbegeleiding (LZ).

Financiële onderbouwing

- Ca 1 mln LVB-lienten

⁴ Cijfers MantelzorgNL

⁵ Cijfers uit De maatschappelijke waarde van mantelzorg (mantelzorgNL)

⁶ Cijfers uit het onderzoek Sociale Samenhang en Welzijn

- in lijn met kosten levensloopbesteding (LZ): opgevoerd voor komende jaren 15mln (bijv 2-4 jarig, daarna inbedden gemeentelijk aanbod?)

Concreet: inzet professionals die voor doelgroep 1 op 1 begeleiding kan bieden (zoals St Mee)

2.2 doorbraak aanpak multiproblematiek en versterken buurtwerk

Zowel de VNG, TNO als het Nederlands Jeugdinstituut pleiten ervoor om in de herstelfase in te zetten op veerkracht en kansengelijkheid. Door corona zijn er meer multiprobleemgezinnen gekomen. Daarnaast zien we dat gezinnen in kwetsbare wijken harder zijn getroffen door de coronacrisis. De komende jaren moet Nederland werken aan de sociale veerkracht van gezinnen en hun omgeving. Hoe sterker we de pedagogische basis kunnen maken, hoe veerkrachtiger deze kwetsbare gezinnen worden.

Financiële onderbouwing:

- Jeugd/jongeren/buurtwerk (€ 42 mln)
- Kwetsbare gezinnen met multiproblematiek (€ 5 mln. aanpak ouders GGZ, € 6 mln. doorbraakaanpak = € 11 mln)

Concrete acties:

- Een outreachende aanpak in achterstandswijken d.m.v. extra inzet van jeugd/jongeren/buurtwerk.
- Verlengen van de IPW-doorbraakmethode voor 2022, zodat meer gezinnen geholpen kunnen worden die door corona te kampen hebben met multiproblematiek.
- Ondersteunen van gezinnen, waarbij ouders door corona te kampen hebben met GGZ problematiek

2.3 Aanpak huiselijk geweld

In de periode van covid zijn de zaken huiselijk geweld en kindermishandeling complexer en ernstiger geworden. In het kader van herstel is het nodig dat juist ook na dit jaar de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling en het programma GHNT in de regio een impuls krijgt, zodat professionals elkaar snel weten te vinden bij de extra complexe zaken. De regionale projectleiders GHNT spelen hier een cruciale rol in.

Financiële onderbouwing:

• Regionale projectleiders	2,6 miljoen (100.000 * 26 VT-regio's)
• Landelijk programmateam en Forum	0,5 miljoen
• Onderzoeksprogramma en monitoring	
• Inclusief cohortstudie	
• Impuls online signalering	0,4 miljoen
• Totaal:	3,5 miljoen

Concrete acties:

- Inzetten op deskundigheidimpuls bij professionals op het gebied van online geweld/ onveiligheid etc.
 - o Online hulp mogelijkheden vergroten (oa. trauma)
 - o Signaleren online geweld, bijv ouderenmishandeling, bij professionals die werken met de meldcode
- Activiteiten om de visie gefaseerde ketenzorg verder te implementeren en te verankeren bij de verschillende ketenpartners.
- Het versterken van de lokale teams op het thema veiligheid.
- Borging MDA++. De bouwstenen en werkwijze om multidisciplinair hulp te organiseren in gezinnen waar structurele onveiligheid speelt en sprake is van complexe casuïstiek krijgt een plek in de activiteiten in het kader van de Meerjarenagenda Zorg- en Veiligheidshuizen.

2.4 voorkomen crisis en ggz-problematiek bij kwetsbare (jong)volwassenen

De impact van de corona(maatregelen) op het mentaal welzijn is het grootst bij jongeren. Slechts 53,8 % van de 16-24jr geeft aan zich psychisch gezond te voelen. Bij een groot deel van deze jongeren verwachten we dat ze voldoende veerkracht hebben om te herstellen van deze periode. Maar aanvullende aandacht is nodig voor de groep kwetsbare jongeren en jongvolwassenen. Voor een deel kan dit met het verlengen van acties vanuit het steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl (2021).

Financiële onderbouwing:

- Verlengen aanbod van luisterlijnen (3mln)
- Verlengen aanbod ondersteuning jongeren met een chronische beperking of in jeugdhulp (3 mln)
- (acute) Jeugd-GGZ, agenda suïcidepreventie en bevorderen mentale veerkracht (3 mln)
- Monitoring gevolgen corona middellange termijn (.5 mln)
- Inrichting van een jongerenpanel mentale gezondheid (.5 mln)

Concrete acties:

- Het aanbod van luisterlijnen is in 2021 versterkt d.m.v. het steunpakket sociaal. Hiermee wordt een deel van dit aanbod verlengd voor 2022.
- Vanuit het steunpakket zijn initiatieven gestart voor jongeren met een chronisch beperking en voor jongeren in de jeugdhulp en jongeren in kwetsbare gezinnen om de effecten van corona te mitigeren. Hiermee kan een deel van deze acties verlengd worden.
- (acute) Jeugd-GGZ. Landelijke coördinatie? PM
- Agenda suïcidepreventie jeugd uitbouwen. PM
- Inregelen van een monitor die de gevolgen van corona op mentale ontwikkeling van jongeren volgt voor de (middel)lange termijn en acties ter bevordering mentale veerkracht.

2.5 Begeleiding toegenomen aantal dak/thuislozen

Tijdens de crisis is een deel van de ambulante begeleiding aan kwetsbare mensen afgeschaald. Hierdoor is de sociaal maatschappelijke problematiek van de meest sociaal kwetsbare mensen - zoals mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) of (dreigend) dak- en thuisloze mensen - verergerd (denk aan terugval in verslaving, opstapeling schulden en/of vereenzaming). Ook wordt een toename in het aantal daklozen verwacht na de crisis als gevolg van faillissementen, scheidingen en het verliezen van werk. Om deze sociaal maatschappelijke schade te herstellen en ergere schade (zoals dakloosheid) te voorkomen zijn extra uren begeleiding nodig.

Financiële onderbouwing

- 170.000 mensen met Wmo begeleiding in NL x gemiddeld 2,5 begeleiding per week. (huidige inzet).
- 10% van deze mensen is zeer kwetsbaar en heeft voor herstel circa 2,5 uur per week extra nodig gedurende een jaar.
- 17.000 cliënten x 2,5 uur x 52 weken x €47 uurtarief ambulante begeleider = **103 mln.**

Ad3. Pandemic preparedness

3.1 Hygiëne maatregelen langdurige zorg

Gebleken is dat de kennis en de toepassing van kennis met betrekking tot hygiëne en infectiepreventie in de VVT, de thuiszorg en de gehandicaptenzorg versterkt moeten worden.

Financiële onderbouwing

- Uitgaande van ca. 3000 locaties in de langdurige zorg en een investering van € 5.000,= per locatie bedragen de kosten €15 mln. per jaar.
- Uitgaande van ca. 433.200 zorgmedewerkers (verpleging, verzorging en huishoudelijke hulp) en een investering van 50,- per jaar bedragen de kosten 21,7 mln per jaar

Wat concreet hiervoor doen

Deze middelen worden benut om de kennis bij instellingen en thuiszorgaanbieders te versterken door het opleiden van deskundigen en het jaarlijks verrichten van (hygiëne)audits.

3.2 Voorbereiding kwetsbare groepen

Het plotseling wegvallen van begeleiding, dagbesteding, zorg, bezoek bracht sommige groepen in extreme isolatie. Met digivaardigheden en een betere toegang tot online zorg/contact kan dit in toekomst voorkomen. Ook bleek dat niet bekend was wat wensen van ouderen was omtrent behandeling, contact mantelzorger, etc. Advanced careplanning (ACP)/ behandelpaspoorten moeten standaard worden.

financiële onderbouwing

- Tijdens de Covid-19 uitbraak zijn 45.000 paspoorten gratis beschikbaar gesteld aan zorgverleners die eerstelijnszorg bieden. Het voorstel is de komende tijd nog eens 180.000 behandelpaspoorten beschikbaar te stellen voor de professionals in het sociaal domein. De kosten voor de 45.000 behandelpaspoorten bedroeg € 125.000,-. 4 x € 125.000,- = € 500.000,-
- Digivaardigheid ouderen, laaggeletterden en LVB, via Digitale alliantie (i.s.m. Ouderenfonds) – 10 mln

3.3 Snel aan de slag bij volgende gezondheids crisis: Auxiliaire rol Nederlandse Rode Kruis.

Rode Kruis heeft i.h.k.v. crisisbestrijding in het buitenland een vast budget (trekkingsrecht) op de rekening staan vanuit BZK of BuZa om direct in te zetten als een crisis zich voordoet. Een dergelijke constructie zou ook in het kader van volksgezondheids crisis in Nederland wenselijk zijn. Nu hebben we ons in veel bochten moeten wringen om de hulp van het NRK te kunnen financieren. Een dergelijke constructie helpt om snel tot actie te komen.

Financiële onderbouwing

- Rode Kruis zou trekkingsrecht nodig hebben op 10 mln. Nu is voor 8 mln o.a. volgende hulp geleverd: *vervoer naar teststraten + vaccinatie, quarantaine ondersteuning, verspreiding pbm, hulplijnen, etc*